

FOKUSRYHMÄT

Osana jatkotoimia moderaattori järjestää viisi *fokusryhmää*: opiskelijoiden, opetushenkilöstön, yritysten edustajien, paikallisten ryhmien sekä oppilaitosten henkilökunnan ryhmät. Kyseisissä ryhmissä osallistujat voivat pohtia ja keskustella tulkinnoistaan ja syvällisestä ymmärryksestään tutkimustuloksista. Kuhunkin *fokusryhmään* tulisi kuulua enintään 10 osallistujaa. Opetushenkilöstön fokusryhmää voisi moderoida vertaisopettaja ja opiskelijoiden fokusryhmää ohjaaja, jotta voidaan luoda mukava ja luottamuksellinen ilmapiiri, joka mahdollistaa avoimen pohdinnan ja keskustelun.

Fokusryhmiä koskevat ohjeet koostuvat siitä, miten keskusteluryhmät toteutetaan, strategioista keskusteluryhmien fasilitoimiseksi sekä konkreettisista ohjeista siitä, miten ja mitä raportoidaan.

Ohjeet fokusryhmille

Tavoite

Fokusryhmien päätavoitteena on keskustella hankkeen viiden tärkeimmän kohderyhmän kanssa tutkimuksen vastauksissa esille nousseista keskeisistä asioista.

Tavoitteena on, että osallistujat käsittelevät tarkemmin tutkimuksen keskeisiä kysymyksiä ja näkemyksiä aiheista. Tavoitteena on luoda ilmapiiri missä osallistujat voivat puhua vapaasti, eivätkä heidän mahdolliset ennakkokäsityksensä siitä, mitä vastauksia pidetään toivottavina, tulisi vaikuttaa heihin.

Moderaattorit

Opetushenkilöstön ja opiskelijoiden fokusryhmää tulisi ohjata opettaja tai muu tehtävään sopiva ohjaaja, jotta voidaan luoda rento ja luottamuksellinen ilmapiiri, joka mahdollistaa avoimen pohdinnan ja keskustelun. Suosittelemme, että moderaattoreille nimetään muistiinpanojen laatija, joka mahdollistaisi moderoinnin sujuvuuden.

Osallistujat

Kunkin fokusryhmän optimaalinen koko on 5–10 osallistujaa, mikä mahdollistaa keskustelevan ilmapiirin. Tämä helpottaa ryhmän moderointia.

Verkossa toimivissa fokusryhmissä, joissa keskustelu/vuorovaikutus ei ole yhtä luontevaa, voidaan hyväksyä hieman pienempi osallistujamäärä (vähintään 5). Tällä varmistetaan, että kaikilla osallistujilla on mahdollisuus sanoa mielipiteensä, ja että keskustelu on mahdollisimman luontevaa.

Kesto

Tyypillisesti fokusryhmän tapaaminen kestää 60–90 minuuttia. Tämä antaa riittävästi aikaa syvällisempien keskustelujen käymiseen. Liian kauan kestävä tapaaminen voi johtaa osallistujien väsymiseen. Verkossa toimivissa fokusryhmissä on suositeltavaa pitää istunnon kesto enintään 60 minuutissa.

Moderointi

Moderoinja ohjaa keskustelua kysymysten ja tarkentavien kysymysten yhdistelmällä. Osallistujia rohkaistaan vuorovaikutukseen keskenään sekä syvempien näkemysten tuottamiseen eri alateemoista. Verkossa toimivassa fokusryhmässä ei todennäköisesti ole mahdollista saada samanlaista palautetta tai vuorovaikutusta osallistujien välille kuin kasvokkain tapahtuvissa ryhmissä, joten moderaattorin rooli on tässä yhteydessä entistäkin tärkeämpi. Moderaattori antaa yleiskatsauksen hankkeesta ja sen tarkoituksesta, esittää kysymyksiä ja jatkokysymyksiä sekä pitää keskustelun oikeassa aiheessa.

Varmista, että keskustelutilanne pysyy rentona ja että osallistujat tuntevat olonsa mukavaksi ja turvalliseksi jakaessaan ajatuksiaan. Luomalla turvallinen ilmapiiri voidaan varmistaa, että keskustelu on avointa. Moderaattorin tulee varata riittävästi aikaa esittäytymiselle ja osallistujien epäviralliselle keskustelulle, jotta luodaan avoin ja keskusteleva ilmapiiri.

Moderaattori voi tarvittaessa käyttää pieniä harjoituksia, kuten aivoriihitehtäviä, joissa osallistujat kirjoittavat ideoita post-it-lappuihin, ja laittavat post-it-laput esille asioiden selventämiseksi ja priorisoimiseksi. Fokusryhmän tapaamisista olisi hyvä tehdä muistio, mihin kirjataan keskeiset asiat ja mahdolliset ratkaisut.

Teemat/kysymykset

Toisista fokusryhmistä saatujen kokemusten perusteella voidaan nostaa esiin 4–5 eri teemaa, joita voidaan käydä läpi kysymysten ja erityisesti osallistujien keskustelun kautta.

Laitteet/Tilat

Ympyrän muotoon asetetut tuolit ovat ihanteellisin järjestely fokusryhmälle, jolloin kaikki osallistujat näkevät toisensa. Verkossa toimivalle fokusryhmälle tutkimusryhmä lähettää liittymislinkin erilliseen verkkokokoukseen (esim. Teams tai Zoom).

Koska fokusryhmissä käydään lukuisia oheiskeskusteluja, jos mahdollista olisi hyvä tallentaa keskustelu muistiinpanojen tekemisen lisäksi. Tämä helpottaa keskustelujen analysointia ja raportin tekemistä. Muista hankkia osallistujilta suostumus keskustelun tallentamiseen ja kertoa heille, että heidän vastauksensa käsitellään anonymieina.

Fokusryhmän raportti – OPISKELIJAT

Tavoite

Hankkikaa opiskelijoiden tietämys ja näkemys siitä, miten koulu toimii seuraavilla tarkistuslistan osa-alueilla:

- Teema 1: Kansainvälistyminen ja liikkuvuustoiminta
- Teema 4: Oppilaitoksen työelämäyhteistyö (temaattinen ryhmä – kaksoisjärjestelmä)
- Teema 5: Yrittäjyys (temaattinen ryhmä - puuttuvat yritykset)
- Teema 6: Työmarkkinat (temaattinen ryhmä - työelämään siirtyminen)
- Teema 7: Ohjaus

Konteksti

Opiskelijat ovat keskeisiä tiedonantajia oppilaitoksen suorituskyvystä; lisäksi heidän tarpeensa, odotuksensa, toiveensa ja ideansa voivat olla hyviä muutosvoimia.

Osallistujat

Opiskelijoiden edustajia eri vuosikursseilta (mieluiten 8–10 opiskelijaa).

Käsikirjoitus

Valmistaudu tarkastelemalla kyselylomaketta ja haastattelujen tuloksia perusteellisesti; pidä keskeiset tulokset käsillä.

Valmistele kysymykset analyysin syventämiseksi ja saadaksesi yritysten näkökulman/mielipiteen jo kerätyistä keskeisistä aiheista/lausunnoista.

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Päivämäärä:	
Maa:	
Koulu:	
Moderaattor(t):	

Osallistuja	Nimi	Rooli/ammatti
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Johdattelevat kysymykset/tunnelman kevennys

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Mitä odotuksia teillä on tältä fokusryhmältä ja hankkeelta?*

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 1: Kansainvälistyminen ja liikkuvuustoiminta

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Onko oppilaitoksessanne tiedotettu kansainvälistymisestä ja liikkuvuusmahdollisuuksista? Oletko koskaan harkinnut tai harkitsisitko ulkomaanjaksoa (oppilaitoksessa / työssä tapahtuva oppiminen)?*
- *Jaetaanko oppilaitoksessanne tietoa eurooppalaisista hankkeista? Miten?*
- *Mikä toimisi erityisen hyvin opiskelijoiden osallistamisessa oppilaitoksen kansainvälistymiseen ja liikkuvuustoimintaan?*
- *Mitkä ovat keskeiset haasteet kansainväliseen toimintaan ja liikkuvuusjaksoille osallistumisessa?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Teema 4: Oppilaitos-työelämäyhteistyö (temaattinen ryhmä – kaksoisjärjestelmä)

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Onko sinulla ollut opintojen aikana mahdollisuutta vieraillla yrityksessä?*
- *Onko sinulla ollut opintojen aikana mahdollisuutta suorittaa työssä oppiminen yrityksessä? Jos kyllä, kuinka monta kertaa? Kuinka kauan työssäoppimisjakso kesti?*
- *Olitko tyytyväinen kokemukseen? Miksi?*
- *Oliko sinulla vaikeuksia?*
- *Oliko opintojen aikana oppimistasi asioista mielestäsi hyötyä työssäoppimisen aikana? Mistä erityisesti?*
- *Oliko työssäoppimisen kesto mielestäsi riittävä?*
- *Oletko edelleen yhteydessä työssäoppimispaikkaasi? Voisitko harkita jonain päivänä työskentelyä siellä?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 5: Yrittäjyys (temaattinen ryhmä - puuttuvat yritykset)

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Tarjoaako koulunne yrittäjyyskoulutusta ja -palveluja? Miten?*
- *Kuka sitä tekee?*
- *Onko yrittäjyyskasvatus otettu huomioon muissa oppiaineissa?*
- *Harkitsisitko oman yrityksen perustamista koulun jälkeen? Jos kyllä, miten koulu voisi mielestäsi tukea sinua paremmin?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Teema 6: Työmarkkinat (temaattinen ryhmä - työelämään siirtyminen)

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Kerääkö koulu palautetta opiskelijoiden työssä oppimisesta?*
- *Tekikö opettajasi työssäoppimisen valvontakäyntejä yrityksessä jakson aikana?*
- *Oletko oppinut uusia asioita työssäoppimisen aikana? Mitä?*
- *Mitkä asiat olivat mielestäsi vaikeampia?*
- *Oletko valmis työmarkkinoille? Huolestuttaako sinua jokin?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 7: Ohjaus

Keskusteluaiheita

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Tarjoaako koulusi opiskelijoille ohjausta / uraohjausta? Miten?*
- *Oletko koskaan pyytänyt tukea? Jos kyllä, oliko se tyydyttävää ja tehokasta? Miten parantaisit palvelua?*
- *Onko koulussasi ohjaukseen erikoistunutta henkilökuntaa / oma toimisto, joka keskittyy ohjaukseen?*
- *Oletko innostunut tulevasta työstäsi/ammattistasi? Jos ei, miksi ei?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

Project Code: EAC-2020-0866
The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

